

2. Андрушків О. В. Економіка підприємства. К.: Наука-центр, 2016. 334 с.

3. Лежешко В. Г., Лавриненко А. В. Теоретико-методичні засади управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства – суб'єкта ЗЕД. Ефективна економіка. 2018. № 1 URL: http://nbuv.gov.ua/ujrn/efek_2018_1_25 (дата звернення: 30.03.2024).

НЕОБОРОТНІ АКТИВИ ТА ЇХ ХАРАКТЕРНІ РИСИ

Задорожний М.З.

*аспірант кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет*

Сучасні соціально-економічні умови функціонування суспільних формацій передбачають активне використання обладнання, будівель і споруд, земельних ділянок, транспортних засобів, програмного й комп'ютерного забезпечення тощо, без яких неможлива реалізація операційної діяльності більшості підприємств. З позицію підприємницької діяльності засоби праці, за допомогою яких відбувається перетворення предметів праці у готовий продукт, є необоротними активами. Необоротність активів підприємства у більшості випадків пояснюється багаторазовістю їх використання.

Нині в законодавчих, нормативних за інструктивних документах відсутнє єдине визначення поняття «необоротні активи», що призводить на практиці до виникнення певних термінологічних колізій при визнанні активів необоротними. Так, зокрема відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» – «необоротні активи це всі активи, що не є оборотними». В Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначення цього важливого терміну відсутнє. В НП(С)БО 7 «Основні засоби» наведено визначення основних засобів, які є

основною складовою необоротних активів. Відповідно до цього стандарту «основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)». Наведене визначення основних засобів може бути основою для визначення терміну «необоротні активи». Це термінологічне позиціонування повинно бути лаконічним і може бути представлене в такій редакції: необоротні активи – активи, які підприємство утримує з метою використання їх у своїй господарській діяльності, очікуваний термін використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [10].

Бухгалтерський облік необоротних активів регламентується національними нормативно-правовими документами: НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 7 «Основні засоби», НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»,

НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів», НП(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»; а також міжнародними стандартами: М(С)БО 16 «Основні засоби», МСБО 38 «Нематеріальні активи», МСБО 34 «Проміжна фінансова звітність», МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» та іншими [10]. Національні та міжнародні регламенти максимально синхронізовані у частині формування облікової інформації про необоротні активи. Незначні

відмінності стосуються окремих аспектів обліку необоротних активів і не впливають на загальний стан гармонізації вітчизняної системи бухгалтерського обліку із цими стандартами.

На основі узагальнення наукових напрацювань вчених, відповідних національних та міжнародних нормативно-правових документів у сфері бухгалтерського обліку необоротних активів пропонуємо виокремити такі ключові їх характерні риси як особливого облікового об'єкту (табл 1).

Таблиця 1

Специфічні характерні риси необоротних активів як об'єктів обліку

№ з/п	Характеристика необоротних активів	Специфіка бухгалтерського обліку
1.	Тривалість використання	Необоротні активи експлуатуються понад один рік чи операційний цикл (оборот).
2.	Знос	Необоротні активи піддаються фізичному та моральному зносу з поступовим перенесенням їх вартості на витрати через механізм нарахування амортизації.
3.	Капітальність інвестицій	Отримання та доведення необоротних активів до стану придатного до використання передбачає попереднє акумулювання пов'язаних з ними капітальних витрат.
4.	Переоцінка	Унаслідок тривалого використання вартість необоротних активів може значно змінюватися, що потребує їх дооцінки чи уцінки.
5.	Зменшення, відновлення корисності	Необхідне періодичне проведення перевірки корисності необоротних активів на предмет виявлення її зменшення чи відновлення корисності для підприємства та визначення залишкової вартості.
6.	Ліквідаційна вартість	Після завершення експлуатації необоротних активів залишається певна користь від них для підприємства у формі ліквідаційної вартості.
7.	Варіативні методи оцінки та нарахування амортизації	На підприємстві можна використовувати різні методи оцінки та нарахування амортизації необоротних активів, попередньо зазначивши їх в наказі про облікову політику.
8.	Особливі первинні документи	Документування руху необоротних активів пов'язане з використанням специфічних первинних документів, які не придатні для обліку інших об'єктів.
9.	Мінімізація кількості інвентаризацій	Можливе збільшення часового лагу між процедурами інвентаризаційної перевірки необоротних активів.
10.	Значна видова варіативність	Необоротні активи складаються з різноманітних активів, які відрізняються за своїми споживними якостями, що передбачає їх групування і відокремлений облік.

Джерело: систематизовано автором

Як видно із наведеної таблиці, суттєвим чином, впливають на характерні риси необоротних активів, методика та організацію їх обліку.

Список використаних джерел:

1. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Затверджено Наказом МФУ від 07.02.2013 № 73. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 1999р. з наступними змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» Затверджено Наказом МФУ від 27.04.2000 № 92. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
4. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text>.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» Затверджено Наказом МФУ від 24.12.2004 № 817. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 “Основні засоби”. URL: http://www.minfin.gov.ua/document/92427/МСБО_16.pdf.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 “Нематеріальні активи”. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-38_ukr_2016.pdf.
8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 34 «Проміжна фінансова звітність». Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_049#Text.
9. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_004#Text.
10. Задорожний З.-М., Муравський В., Костецький Я., Задорожний М. Удосконалення обліку необоротних активів у системі ефективного управління ними. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 5(46), 149–160. URL :<https://doi.org/10.55643/fcaptr.5.46.2022.3791>
11. Кафка С.М. Облік надходження необоротних активів та формування їх первісної вартості. *Ефективна економіка*. Дніпровський державний аграрно-економічний університет. ТОВ «ДКС-центр». 2017. № 4. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5549>.
12. Ясишена В. В. Проблемні аспекти методології та організації обліку нематеріальних активів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 330 с. URL:<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38514/1/МонографіяЯсишена.pdf>.